

DIURNALU GLUMETIU SOCIÁLE-POLITICU-TOCU.

Fóia acést'a ese tóta Marti sér'a,
- dar prenumeratiunile se priimescu
in tóte dílele.

Pretulu pentru Ó-stringuri'a: pre anu
8 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 1 fi. pre unu tri-
luniu 2 fi. éra pentru Strainetate:
pre anu 10 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 5 fi.
pre unu tri luniu: 2 fi. 50 cr. in v. a.
Unu esemplariu costa 15 cr.

Tóte síodienele sí banii de prenu-
meratiune sunt de a se tramite la
Redactiunea dirigitu a diurnalului:
Aradu, Strat'a Teleki-ana, nrulu 27.

Inserțiunile se priimescu cu 7 cr. de

linia. sí 30 cr. tacese timbrale.

Vorba sà fia!

Fara ca sà spunemu noi, fi-
care romanu sí omu de ómenia
scie, cumu-cà Ddieu a facutu lu-
mea in síepte díle, sí pentru acea
ómenii au impartitu vremea in
ani sí anii in luni, lunele in septe-
mani, septemanile in síepte díle
sí dílele in óre. Cu tóte aceste
noi, diurnalistii, impartimu vremea
in unu modu propriu: ceremu bani
la inceputulu anului, apoi ceremu, sí éra-si ceremu,
mai ceremu odata -- sí hui'a! -- incepemu d'in nou a
cere. Va sà dica éra-si a *venitu vremea* sà ceremu!

Sí cu totu dreptulu!

Óre calindariulu nu este facutu numai de dragulu
nostru!?

In vremile betrane erá datin'a, ca diurnalistii sà
colindeze dela casa la casa, adunandu banii dela
abonanti. Numai in urm'a acestei colindari a diurnali-
stiloru s'a numitu impartirea vremii „*colindariu*“,
adecà „*calindariu*“. . . Sí d'in ast'a se vede, cumu-cà
noi, romanii, suntemu celu mai vechiu poporu, de
órece calindariu a fostu decandu e lumea. -- Noi
inse, diurnalistii, suntemu sí mai vechi ómeni, cà-ci
noi amu impartitu vremea. Deci nu póte fi nemicu
mai veditu decàtu acea, cà toti acei'a, carii au pre-
numeratu numai pone inclusive *Juniu*, sà binevoiesca
a-si renoi abonamentele numai-decàtu, sí ast'a cu
atàtu mai multu, de-óre-cc „*Krách*“-ulu jidaniloru
d'in Vien'a a fostu o vedita dovéda, cà o bucatíca
de hartia de marimea lui „*Gur'a-Satului*“ a-dese-ori
este destulu pentru a veselí o tíera intréga.

De altmintrelea noi priimimu ori-ce bani, afara
de acei'a garantati de bancile jidane.

Noi:

„*Gur'a-Satului*.“

Marsiu de duca.

— Spre einstea, land'a sí mariea Ilustritaii Sale *Mansului* de la
Mercuri'a, aspirantu de baronia sí mare pedagogu a *Mariei Sale Taiafuga*,
doctore in — carti, surugia sí biliardu — ambii ex, sí totu-si inspectori de
seóle — sí a *Jupaniului Berbecu de Vulpoiu*, celu mai fidelu amicu alu
romaniloru, — cantatu de aderintii loro, in ór'a de despartíre.

Frundia verde sí-o poveste, —
Pe la *Dev'a-c síoda* veste.
A sositu porunca mare, —
— Ce ne duce 'n desperare, —
„Cà 'nspectorii amendoi
— Cu *Berbeculu de Vulpoiu*
Sà se stérge d'intre noi!
Cà-ci ministrulu furiosu
A datu de unu greu *mirosu*,
Sí astandu multe secrete,
De cari n'au locu pr'in decrete,
Li luà osulu de rosu, —
Dandu-li -- petioru 'n dosu!
Sí-astu-feliu *Mansulu* mai antaiu
Caut' sà plece spre Sibiiu;
Sà uite d'in sumetia,
D'in visuri de — baronia,
Sí 'n locu de „*G'scheft*“ — cu hartia
Sà 'nvetie . . . curtoasia!

Apoi mundrulu *Taia-fuga*,
Ca o credintiósá sluga,
Dar' cu multe pe ravasíu, —
Sà-si iá drumu spre Fagarasíu,
Unde l'oru priimí cu cinste —
— Cu colaci sí cu placinte, —
Sí-astu-felu osulu nou de rosu
N'a fi chiaru neunsurosú!

Ér' *Berbeculu de Vulpoiu*
Sà se 'mbrace 'n pei de oi —
Sí trecendu iut' peste Muresíu,

Sà se iá spre Maremuresiu,
 Cà are misiune mare
 Pr'in Chioru si Satu-mare,
 Si póte nici nu-lu cunoscú. . . .
 De bravu si de omulu nostu;
 Sà lucre cu capu, cu mani,
 C'acolo mai sunt romani,
 Póte face chiaru minuni!
 Aste faime 'ntristatòrie
 — Pentru noi nimicitòrie —
 Ni-a petrunsu adencu, amaru,
 Jelea-ni n'are otaru.
 Vai illustre *Mansule*,
 Si tu bravu *Berbecule*,
 Si-apoi si tu *Taia-fuga*,
 Credintiosule, bunu sluga!
 Óre ce-ati pecatuitu,
 Cà domnii v'au duduítu,
 Ce voru face fore voi
 Domnii cei mari de la noi?
 Cine va mai figurá
 Ca Mare Mari'a Sa?
 Pravalí'a de hartia
 Si-alte multe-acui sà fia?
 Verde porci cui va 'ngrasiá?
 Si pe cine-a ospetá?
 Déca voi ve veti cará?
 Pre scolari — pre preparandi,
 Caroru nu li place lantiu
 Cine i-a oprí de prandiu, —
 Sà amble pe stradi flamendi?
 Pre poporulu seracitu,
 Pune 'n sufletu necasitu,
 Cine l'a batjocorí?
 Cine l'a mai pacalí?
 Cà pe mosiór'a lui
 — De si creditu la noi nu-e —
 Capetá-va bani destui,
 Cu procente micshiorate
 Si solvire numa 'n rate?
 D'apoi pe la cafenele,
 Pr'in birturi, pe la otele,
 Pela jocuri nehasarde, —
 Pe la cugle, biliardo,
 Cine va mai prelegá?
 Cai buni cin' va instruí?
 Si-apoi cine-a fabricá
 Si mintiuni, spre-a referá?
 Dómne, Dómne, ce pecatu,
 Cà pre voi v'au pefugatu,
 Si-apoi noi càtu amu perdutu, —
 Cà nu ve avemu mai multu!
 Ce lucru neomenosu,
 Cà v'au datu petioru'n dosu! . . .

Catra unu nou avocat.

(Vedi „Albin'a“ d'in Maiu 1873.)

— Epigrama. —

Sciu cà ai fostu preparandu fore neci un'a classe latina,
 D'in preparandu scrietoriu si de hàrtii stricatoriu;
 Dara acum' audii cà-ai ajunsu avocat cu diploma;
 Ca preparandu preparatu esci preparatu
 ca-avocatu ???! . . .

Finantiariu.

Scirile despre discreditarea Ungariei se desmintiescu pe tóta diu'a mai multu. O depesiá sosita in dílele aceste ni comunica d'in fonte siguru, cumu-cà ministrulu *Kerkápoly* capeta bani cu 10% dela o banca d'in luna.

Revoluti'a d'in Perlesci.

— Romanu tragicu in V. parti. —

Scosu d'in nisce manuscrite dela Ispania si alcatuitu dnpa celu mai nou sistemu, datu fiindu intru cinstea si marirea celoru intru tóte, de o potriwa între sine.

(Finea.)

Domineca séra Perlescii erau plini de ómeni beti si honvedi capitulati. — — — — —

In sal'a comitatensa, cea cu ferestile sparte si cu paretii lipsiti de varu, erá unu banchetu grandfosa.

Fulgeru, eroulu dílei, sídeea la man'a drépta a Ilustratii Sale nobilului conte Frikosy de Frica . . . La man'a stenga a Ilustratii Sale sídeea elu insu-si, intieleptulu sfetnicu Pungulányi.

Pe fácea lui Spulberu se respandia o fericire titanica; éra Pungulányi erá veselu pone la nebunatacía. — Singuru nobilulu vice-comite Rabiátosy de Spaima pareá a fi atinsu de brum'a tomnatica.

Càtra sfersítulu cinei, de a spiritului inaltiare grele sentiendu-se capetele, ómenii faceau larma patriotica; éra tenerulu cavaleru Spulberu se aflá, restrasu intr'unu cotetiu, in discursu cu intieleptulu Punguleanu.

„Ei, bine! — grai Punguleanu zimbindu, — dar' DTa te affii in rategie. — Ai facutu ovatiuni, pentru-ca sà intrii in grat'a Ilustratii Sale; Giz'a inse nu este fic'a contelui, ci a lui Csehfy, care scia de amorulu DVóstre si apoi inca ieri mi s'a laudatu, cà-i vei fi ginere“

Spulberu scapá sugar'a din gur'a.

„De altmintrelea, urmá intieteptulu Punguleanu in tonu sarcasticu, — trebe sà-ti spunu si acea, cumu-cà, luandu pretiósele cu sine, Giz'a a fugitu asta nópte cu unu anumitu cavaleru de Amorinschi, capitanu de calarasí si“

Mai multu nu avú cui sà díca, cà ci Spulberu parasí salonulu cu pasí rabiati. — — — — —

In diu'a urmatòria treispre-diece medicii amblau pe la domnii inbolnaviti de spaima si veselia. — — Éra Spulberu se hotari, cà si de aici inainte are sà remane totu *anteluptatoriu nationalu*. (!)

* * *

Inchiaerea acestei intemplari revolutionare se face pr'in unu actu oficiosu: este raportulu datu de catra generalulu Concini catra Inaltulu Ministru de resbelu, raportu asupr'a espeditione sale contr'a revolutionariloru *daco-romani* d'in Perlesci.

Raportulu, tradusu d'in cuventu in cuventu d'in nemptiesce pe romanesc, suna astfelu:

„Escelentia!

Vinu a Vi dá raportu asupr'a espeditione, ce mi s'a ordonatu sà facu in contr'a daco-romaniloru d'in comitatulu Pèrlitiloru.

Potrivitu cu inaltulu ordinu, ce mi-ati datu, la momentu am pornitu cu trupele consignate.

Vineri, in 13, in nóptea inspre 14, la 11 óre, sosindu in padurea dela Fricosí, am aflatu pre nobilulu conte, Ilustritatea Sa supremu comite Frikosy de Frica, in gaun'a unui stejaru betranu. L'am scosu d'in gauna si apoi, impreuna, am tîenutu consiliu de resbelu.

Hotarindu ca sà facemu o incercare de impacatiu cu romanii revoltanti, nabilulu conte d'impreuna cu ad, tantulu meu, capitanulu de calarasí, cavaleru de Amorinschi fura esmisí la Perlesci.

Pornira, se dusera si nu mai renturnara.

Atătu patruiile, cătu și spionii mi-aduceau sciri seriöse. Unele d'între patruiile nici nu mai rentornara.

Mi s'a adusu scirea, cumu-că contele, d'impreuna cu capitanulu Amörinschi, au fostu prinsî.

D'in tôte aceste a trebuitu să urmezu, că revolutiunea s'a începutu. Domineca, la 9 ôre, am datu dar' ordinu de pornire.

Pornindu trupele in colóna deschisa, eu, d'impreuna cu statulu majoru, am calaritu in frunte.

Dupa unu marsfu de o ôra observai, că atătu dobele cătu și trimbitiele au încetatu a suná.

Privindu in dereptu, aflai, că in urm'a mea calaresce unu singuru omu: servitoriulu meu. Tôte cele-l-alte trupe erau, ca pr'in o putere tainica, respandite peste valea, ce pasamu. Unele d'între trupe fugiau in glóte, éra altele mergeau, in masse compacte și pasî regulati, intr'o directia opusa.

N'avui să facu alt'a, decâtu să dau pintenî la calu și că calarescu catra trup'a compacta.

Sosindu la acesti'a, ei mi facura cunoscutu, cumu-că sunt romani și, nevoindu a se bate cu fratii loru perlesceni, au hotaritu să mérga de a-dreptulu la ei in padure, pentru-că să-i indemne la linisce. Iutieleghendu neromanii, și mai alesu maghiarii, de asta hotarire, ei, cuprinsî de spaima, o incarcare la fuga inspre tiér'a loru.

Piimindu acestu raport', aflai de bine a organisá pre osteni ce se aflau aici și a pornî insu-mi in fruntea loru la Perlesci. Se aflau de facie 1623 de fetiori, despre a caroror portare disciplinara numai cu lauda potu să vorbescu. De mirare inse, intr'acesti 1623 de osteni se aflá unu singuru oficiru, care vorbiá romanesce și patru siárgenti romani. Acést'a impregiurare a pusu ôre-sî-cari pedeci in calea organisarii; cu tôte aceste peste o ôra am pornitu in cea mai mare ordine.

Sosindu la 11 ôre in padurea dela Cium'a, unde se aflau romanii, furemu priimiti cu cele mai frenetice ovatiuni, ce me puse in mirare, de ôre-ce acceptam să me aflu in facie cu o trupa vrajmasia.

In scurtu fusei in claru.

Nici nu érá vorb'a de revolutiune.

Audindu de sosirea Ilustratii sale in comitatu, unu anumitu Spulberu, advocatu teneru, omu, ce inaintea maghiariloru trece de popularu, érá naintea romaniloru de ridicolu, de altmintrelea unu sufletu inocentu, și-a propusu să aranjeze in numele romaniloru o priimire cu ovatiuni de bineventare. Gróulu romaniloru a hotaritu inse, casá faca o contra-ovatiune, nefiindu satisfacuti pr'in petrecerea afara de comitatu a comitelui supremu, cu care ei nici altfelu nu simpatisau. — Tôte aceste pregatiri se faceau in secretu, pentru-ca efectulu produsu să fia cu atătu mai mare: deci maghiarii, ce paru a avé in sânge frica de daco-romanismu, au scornitu scirea, cumu-că romanii voiescu revolutiune și a-nume pentru infintiarca „Daco-Romaniei“, unu idealu, de care, celu pucînu de-ocamdata, romanii se ocupa fôrte pucînu.

Romanii adunati in padure erau acei'a, cari voiau a face ovatiunea. Pentru o ovatiune bineventatória erau abia vr'o 50 -- 60. ómeni, și acestia in mare parte imbetati. — Restulu, la vr'o miia și cinci sute, erau pentru contra-ovatiune.

Impreuna cu acesti ómeni, mai alesu pentru sustienerea ordinei, am pornitu la Perlesci. Intr'alta diua, Luni, pornindu spre lagaru, pe drumu mi s'a adusu scirea, că in padurea d'in apropiare s'ar fi aflandu vr'o 100 de honvedii raniti și morti.

Mergendu la faciea locului, am aflu 73 morti și 16 raniti. Am dispusu inmormentarea și am transportatu pre cei bolnavi la lagaru.

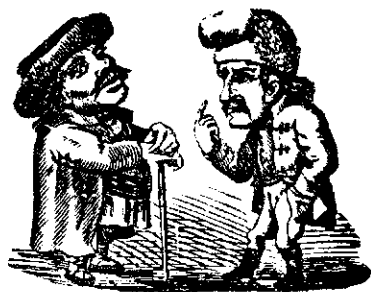
Despre conflictulu, in care au cadiutu acestei 89 voinici, mi s'a reportatu, cumu-că buenindu honvedii fugiti asupra celoru trei regimente, ce ati ordonatu să vie mai tardiu, cei d'antaiu, crediendu că au a face cu hovedii romani, cuprinsî de spaima, au datu focu, érá cei d'in urma au respunsu deasemenea la atacu.

Lupt'a s'a finitu cu fugirea amendurorur parti. — D'între raniti numai unulu pórtá ran'a in peptu; cei-l-alti sunt raniti in dosu.

Generalu Concini, m. p.

TAND'A SÎ MAND'A

T. Apoi la sinodu totu-sî a astupatu Babesiu gur'a lui Dragutia.
M. Ce spui! Ôre eu ce?
T. Cu unu Zwickipusi.
M. Ah! de aceea se totu lungea Draguti'a pe buze.

T. Dar' multu a mai tienutu Sinodulu acel'a de la Caransebesiu; trebue cã au fostu desbateri grozave pe acolo. —

M. Fostu, Diou, infricosfate desbateri.

T. Ôre ce au mai desbatutu intieleptii nostri pe acolo?

M. Mai d'antiau se-au luat in desbateri pescele lui Simeonu Pescariulu, dupa aceea a venitu purcelulu lui Filipu Mustetiosulu in legatura cu vinulu lui Andreiu Vamesiulu, tôte asternute pre mеса de Draguti'a sî atacate, analisate sî transiate de Albinescu et Consortiu.

T. Bravo! bine s'au portatu dara copiii la — mеса plina.

Tôte-su bune, tôte-su cu cale, tôte-su frumöse, tôte-su la locu,—inse unde-su banii?!

„Asociatiunea Aradana pentru cultur'a poporului romanu“, acést'a nevêsta frumösa, de vre-o câti-v'a ani incöce se framenta sî chinue amaru intru durerile nascerei. Nounascend'a fica sar chiamã: „adunarea generale“. S'au adunatu pe multe ronduri multe mösie, doctori sî chirurghi, ba de vre-o döue-ori au sî anunctiatu terminulu nascerei; bab'a Strica inse se puse sî stricã terminulu nascerei, a-buna-séma pentru cã poroböc'a sã fia cu atãtu mai uriasã. Motivulu fiindu poternicu, terminulu nascerei se puse pe diu'a santului Calendariu. — In acést'a privintia, de privintia nu e baiu, pentru-cã tôte-su bune, tôte-su cu cale, tôte-su frumöse, tôte-su la locu,—inse unde-su banii? *) banii! da, banii! banii! dragii de ei!!

*) sî a scrietoriului de art'elu 12 fi. — care nepotendu-sî capetã platic'u'a, sta sã strige „tului“!

Protestu.

Noi, d'in diosu icalitiã, cu fruntea luta sî angusta, cu anim'a plina de spusa, protestãmu, cumu-cã Societatea de lect. rom. de Oradea nu a avutu basa suficienta, pe care sã temerarieze a ne eliminã pre noi d'in simulu ei.

Séu basa suficienta e, candu noi nu voim'u a unblã la siedintie? séu desã amblamu, o facemu d'in simplicitate numai dupa punitulu de vedere, ca sã nutrim'u foculu scandalului, cã-cã nu ni-place pacea! Mai departe, cã solvim'u tacsea cíviciösa? totu mai departe, pentru-cã noi, inlieptiesce, cercãmu a ne calificã sî luminã mai bine in alte societati mai bune, pe utitiele Oradli, decidu in seraci'a aceea de romana lectura? — Considerandu dara noi, cã aste nu sunt de ajunsu, ca sã fimu eschisi — desista dupa statute — pretindemu cu intetire, cu societatea sã-si retraga decisulu de eschidere, croitu contr'a nöstra, pentru-cã voim'u sã figuramu ca ómeni de cinste.

Datu Orade, 27 lun'a rea, 1873.

Noi:

Zacheiu Rusine, speculantu:
Giorgic'a Horcovata, mamelucu.
Harhangelu Beng'a Nagodilla, fluturu sburativu.
Johonu Röka, perde-vëra.

Frosku-hin Szurdanszky, flusturatu poetu non.

Anecdote.

Unu tieganu, pentru mai multe crime comise de elu, fù osenditu la mörte pr'in furci. Venindu diu'a esecutarei sentintiei de mörte, tieganulu fù dusu la spendiuratori. Dar' inainte de a-i acoperi ochii, se rogã de calãu, cu vöce inalta, sã-lu mai lase pucinelu, sã resuffe, cã voiesce a vorbi cev'a inainte de mörte.

„Ómeni buni, — incede tieganulu — auscultati-me ce o sã vi spunu io! Sã sciti, cã rusine ca acést'a n'am mancatu io decandu sum!!“

Definitiunea casatoriei dupa parerea unui'a sî altui'a.

Bursianulu. Dice, cã o asatori'a e „Krachulu“ celu mai grozavu.

Juvelierulu. Casatori'a e ascula de auru probatu.

Necredinti'a in casatoria e auru nro potcöva.

Betivulu. Dice, cã casatori'a e rachi'a örba.

Advocatulu. Dice, cã e unu procesu fora de capetu.

Negutiatoriulu. Cã e un'a speculatiune, care mai curendu te insiéla, decãtu te fericesce.

Autorulu. Dice, cá e unu romanu in mai multe editiuni.

Soldatulu. Dice, cã e inceputulu resbelului de 30 de ani.

Artistulu. Cã e o bucata tragi-comica, care totu de un'a este aplaudata de publicu.

Directorulu de Theatru. Dice, cã casatori'a e unu abonamentu, ér' — necredinti'a in casatoria e abonamentu suspendu.

Guvernabistulu. Dice, cã e o polemia lunga, care nu arare-ori se duce sî cu argumente pipaitörie.

Musicantulu. Dice, cã casatori'a e unu concertu, la care amorulu dice cu violin'a, baetii cu drimbóni'a, vecinii cu trimbiti'a sî cu dob'a, ér' barbatulu cu brönc'a.

Marinariulu. Dice, cã e o corabia, care se lupta cu valuri sî fortune.

Diplomatulu. Casatori'a e un'a aliantia santa intre döue poteri, de asemenia interesu.

Necredinti'a in casatoria este calcarea tractatelor sî, dechiararea resbelului.

Preutulu. Dice, cã casatori'a e un'a comedia la care in actulu d'antiau sî celu d'in urma duce elu rol'a de capetenia.

Astronomulu. Dice, cã casatori'a e un'a stea cu cöd'a numita „schlepu“ de 7 coti.

Ministrulu. Dice, cã e unu portfoliu plinu ca hartii de ale ciobotariloru, croitoriloru, marschan-de-modeloru e. c. t.

Bacterulu. Dice, cã casatori'a e strad'a, cea mai primejdiosa.

Femea. Dice, cã casatori'a e unu troncu de pe care sî crinolin'a guberniadia.

Unu pacala. Dice, cã casatori'a e unu vesmentu frumosu, care acopere multe strectie sî ruptire.

Mai multi. Dicu, cã casatori'a e unu dualismu barbato-femeescu, totu camu pre bas'a celui Ostr — Ungurescu.

Gur'a-Satului. Casatori'a e trénc'a sî flénc'a, Déca nu da tat'a sute sî mii cu flénc'a.